

ความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับสัตว์ติดเชื้อ เอชไอวี
ของบุคคลในกลุ่มอายุที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์สูง
: ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร

นายสมศักดิ์ จิตรารัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-453-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019514

1111900011

**THE OPINIONS OF PEOPLES IN THE HIGH RISK SEX BEHAVIOR AGE GROUP
CONCERNING LIVING WITH HIV INFECTED PERSONS
: A CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS**

Mister Somsak Jittrapirom

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University
1993**

ISBN 974-582-453-4

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เล่มศักดิ์ จิตราภิรมย์ : ความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีของบุคคลในกลุ่มอายุที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์สูง : ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร (THE OPINIONS OF PEOPLE IN THE HIGH RISK SEX BEHAVIOR AGE GROUP CONCERNING LIVING WITH HIV INFECTED PERSONS : A CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. นิเทศ ดินณะกุล, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร. สัมจินตนา รัตธำร, 120 หน้า ISBN 974-582-453-4

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเบื้องต้นเชิงสำรวจ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีของบุคคลผู้อยู่ในกลุ่มอายุที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์สูง ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตภายนอกทางสังคมระดับมหภาค อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย และสภาพทางการสมรส มีความสัมพันธ์เชิงสัมพันธ์กับบัณฑิตภายนอกทางพฤติกรรมอันได้แก่ ลักษณะทางเพศสัมพันธ์ แต่บัณฑิตภายนอกทั้งสองประเภทนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความเชื่อต่อโรคติดเชื้อเอชไอวีของบุคคล และไม่อาจส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีทั้งในทางตรงหรือโดยอ้อมผ่านในเชิงกันชน

จากการศึกษาเป็นรายกรณีเพื่อแสดงถึงภาพลักษณ์ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บทบาทของบุคคลจะถูกกำหนดตามวัฒนธรรมย่อยของแต่ละกลุ่มสังคมที่ตนเป็นสมาชิก และจะแสดงออกตามลักษณะความเป็นคู่สัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งบทบาทที่แสดงออกนั้นมีความแตกต่างไปตามลักษณะของสังคม กล่าวคือในสังคมเมืองจะมุ่งเน้นบทบาทความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ในขณะที่สังคมชนบทจะมุ่งเน้นบทบาทความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติและชาติพันธุ์เป็นหลัก ซึ่งก่อให้เกิดความแปลกแยกในบทบาทตามมุมมองของแต่ละสังคม

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา สังคมวิทยา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต *ศักดิ์ จิตราภิรมย์*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *นิเทศ ดินณะกุล*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *สัมจินตนา รัตธำร*

C331575 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD: LIVING/HIV INFECTED PERSON /HIGH RISK SEX-BEHAVIDRAL AGE GROUP/
BANGKOK METROPOLIS

SOMSAK JITTRAPIROM : THE OPINIONS OF PEOPLE IN THE HIGH RISK SEX
BEHAVIOR AGE GROUP CONCERNING LIVING WITH HIV INFECTED PERSON : A
CASE STUDY OF BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF.
NITHET TINNAKUL, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : ASSIST. PROF. SOMJINTANA
RATTARASARN, Ph.D. 120 pp. ISBN 974-582-453-4

The objective of this research is to study the views of people in
high risk sex behavior age group concerning living with HIV infected persons
in Bangkok Metropolis.

From the results of this research, it was found that there was an
interaction between two factors which are the social factors in the "macro
level" (such as sex, age, education, profession, income and marital status)
and the behavioral factor that is sexual behavior. Whereas not only was
there no relationship found between these two mentioned factors and the
knowledge and belief on HIV, but also it has no impact on the views of peoples
living with HIV infected persons either in the main effect or in the buffering
effect.

From this case study, it can be concluded that the role of each
individual is determined by the cultural values they have acquired in their
society, the roles that these individuals play can be observed from the way
they interact with their partners or with persons who have no common relations
with them. The roles played out depend on the type of community. If the
community is the urban type, such as that found in modern metropolitan cities
and industrialized towns, then the role depends greatly on the economy. On
the other hand, if it is the rural type, such as that found in peasant
communities, then the roles are affected by kinship and ethnic.

That is why each role is unique depending on the type of community.

ภาควิชา.....สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

สาขาวิชา.....สังคมวิทยา

ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิติ.....*สมศักดิ์ อัครราช*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ค.พ. สังขยา*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....*ค.พ. สมศักดิ์ อัครราช*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างดีจากคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ดินณะกุล อาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจินตนา รัตรสาร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา และคำแนะนำอย่างดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุพิตรา สุภาพ ประธานกรรมการ และ อาจารย์ ดร.จัน แบร์ กรรมการ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอขอบคุณอย่างยิ่งต่อ นพ.เชาวลิต มังคละวิรัช, นพ.สมศักดิ์ ภักดีวงศ์ และ มรว.จันทร์ฉาย ถมิ่งรักษัสัตว์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำและเอื้อเฟื้อสถานที่ในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คลินิกสุขภาพชาย, คลินิกสุขภาพหญิง และคลินิกกลางคืนทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้เขียนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณ คุณสุจินตนา สิงห์โกวินทร์ ที่ช่วยเก็บข้อมูล พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทั้งจากภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และจากกลุ่มภราดรภาพยิบฮิงโรคเอดส์แห่งประเทศไทย ทุกๆ คนที่มีส่วนสนับสนุนในด้านกำลังใจให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์มาด้วยดี

หากคุณความดีที่จะได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ปรากฏอยู่ ผู้เขียนขอมอบให้บิดา มารดา คณาจารย์ผู้ประสาศาวิชา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ท่าน ส่วนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้น ผู้เขียนขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สมศักดิ์ จิตราภิรมย์
กุมภาพันธ์ 2536

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย	ง
บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญ แผนภูมิ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ประเด็นปัญหาในการวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมปริทัศน์	9
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคติดเชื้อเอชไอวี	9
ประวัติความเป็นมาของโรคติดเชื้อเอชไอวี	9
อาการของโรคติดเชื้อเอชไอวี	10
การติดต่อของโรคติดเชื้อเอชไอวี	12
ระบาดวิทยา	13
กลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ	16
ผลกระทบของโรคติดเชื้อเอชไอวี	16
พฤติกรรมการตอบสนองต่อการติดเชื้อเอชไอวี	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อเอชไอวี	22
ทฤษฎีบทบาทและความขัดแย้งในบทบาท	29
ความสัมพันธ์ทางสังคมกับความเชื่อทางสุขภาพ	38
กรอบแนวคิดในการวิจัย	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	48
กลุ่มตัวอย่างประชากร และการสุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
วิธีการเก็บข้อมูล	49
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล	50
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	50
เกณฑ์การวัดตัวแปร	51
การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิจัย	54
ผลการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถาม	54
ผลการทดสอบสมมติฐาน	68
ผลการวิจัยที่ได้จากกรณีศึกษา	78
บทที่ 5 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย	86
บทสรุปการวิจัย	86
ปัญหาในการวิจัยและแนวทางแก้ไข	93
ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ทำการวิจัยในครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก แบบสอบถามในการวิจัย	103
ประวัติผู้เขียน	108

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	ข้อมูลประมาณการของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ปี 2532 2
ตารางที่ 2	จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีจนถึงวันที่ 15
ตารางที่ 3	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตกเป็นตัวอย่าง จำแนกตามเพศและประเภทของ กลุ่มตัวอย่าง 55
ตารางที่ 4	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกลุ่มอายุ และประเภทของ กลุ่มตัวอย่าง 56
ตารางที่ 5	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภท ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการแปลงค่าเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ... 57
ตารางที่ 6	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพและประเภทของ กลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการแปลงค่าเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล 58
ตารางที่ 7	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งก่อนและหลังการแปลงค่าเพื่อการ วิเคราะห์ข้อมูล 59
ตารางที่ 8	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพทางการสมรส และประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 60
ตารางที่ 9	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะทางเพศสัมพันธ์ และประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 61
ตารางที่ 10	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับคะแนนความรู้ และ ความเชื่อต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี และประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 62
ตารางที่ 11	อัตราร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับ: ความคิดเห็นต่อ ตนเองหากติดเชื้อเอชไอวี ความรู้สึกต่อตนเองหากติดเชื้อเอชไอวี การคาดหวังความรู้สึกที่ตนจะได้รับจากคู่อุปการหรือคู่สมรสจากญาติพี่น้อง-จาก เพื่อนบ้านในชุมชน การแก้แค้นสังคมหากตนเองติดเชื้อเอชไอวี และ ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 66
ตารางที่ 12	ผลจากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกทางสังคม ระดับมหภาค กับปัจจัยภายนอกทางพฤติกรรม 69
ตารางที่ 13	ผลจากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกทางสังคม ระดับมหภาค กับความรู้และความเชื่อต่อโรคติดเชื้อเอชไอวี 72

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 14	ผลจากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความเชื่อต่อโรค ติดเชื้อเอชไอวี กับความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี	74
ตารางที่ 15	ผลจากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกทางสังคม ระดับมหภาค กับความคิดเห็นในการอยู่ร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี	76

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 46